MŰEMLÉKEK A JÖVŐ SZÁMÁRA

ICOMOS-DÍJAS HELYREÁLLÍTÁSOK

2012–2016

A kötet megjelenését támogatta:
Nemzeti Kulturális Alap

Kiadó
ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
Felelős kiadó:
Fejérdy Tamás

Szerkesztette:
Dobosyné Antal Anna, Nagy Gergely
Szöveg:
Arnóth Ádám, Nagy Gergely
Angol fordítás:
Charles Horton

A borítót és a könyvet tervezte:
Piros Zoltán
A fotókat készítette:
Arnóth Ádám
Köszönetet mondunk a felterjesztőknek a 22., 24.–25., 34., 36.–37. oldalakon lévő képeknek
a kiadványban való szerepeltetéséért.

A nyomdai előkészítést
a kvanum Kkt.
a nyomdai kivitelezést
a Belvárosi Nyomda Zrt. végezte

© ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
ISBN 978-963-12-4872-2
Elektronikus megjelenés: ISBN 978-615-6904-00-3
BUDAPEST
2016

MŰEMLÉKEK A JÖVŐ SZÁMÁRA

HISTORIC PROPERTIES FOR POSTERITY

ICOMOS-DÍJAS HELYREÁLLÍTÁSOK
ICOMOS AWARD WINNING REHABILITATION PROJECTS

2012–2016

Tartalom

Ajánlás 6

2012

Gödöllő, Királyi váró 10
Veszprém, Bíró-Giczey-ház 14
Alsóbogát, „Kiskastély” 18

2013

Budapest, Szent Lukács Gyógyfürdő 22
Pécs, Zsolnay Negyed 26

2014

Fertőd, Marionettszínház 30
Perőcsény, Tájház 34
Szekszárd, Vármegyeháza 38

2015

Budapest, Kapucinus utca 9. 42
Fertőszentmiklós, r.k. templom 46
Hatvan, Grassalkovich kastély 50
Sárospatak, ágyúöntő műhely 54

2016

A Budapest-Újszász vasútvonal 58
Majk, kamalduli remeteség 62
Sopron, Várfalsétány, Várkerület 66
Visegrád, Városközpont 70

Az ICOMOS 74

Contents

Dedication 7

2012

Gödöllő, Royal Waiting Room 10
Veszprém, Bíró-Giczey House 14
Alsóbogát, “Little Mansion” 18

2013

Budapest, St. Lukács Thermal Baths 22
Pécs, Zsolnay Quarter 26

2014

Fertőd, Marionette Theater 30
Perőcsény, Rural House Museum 34
Szekszárd, County Hall 38

2015

Budapest, 9 Kapucinus Street 42
Fertőszentmiklós, R.C. Church 46
Hatvan, Grassalkovich Palace 50
Sárospatak, Gun Foundry 54

2016

Budapest-Újszász Railway Line 58
Majk, Camaldolese Hermitage 62
Sopron, Boulevard and Bailey Promenade 66
Visegrád, Civic Center 70

ICOMOS 79

Ajánlás

„Nincs jövő múlt nélkül" hirdette az ICOMOS Rómában megtartott 6. közgyűlésének a jelmondata. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság és Partnerei által 2013–2014-ben „Örökség a jövőnek – Jövő az örökségnek" című szakmai tanácskozássorozat programjának tanulságai nyomán ehhez azt is bátran hozzátehetjük, hogy „nincs múlt jövő nélkül", azaz a múltbeli értékek csak akkor maradhatnak fenn, ha jövőjüket is biztosítani tudjuk.

Az ICOMOS MNB által alapított, a kiemelkedő minőségű műemlék restaurálási, helyreállítási, hasznosítási munkákat elismerő ICOMOS-díj – mint ahogyan azt a 2011-ben megjelent első kötet is bemutatta – éppen azt a célt szolgálta és szolgálja, hogy felmutassa azokat a jó példákat, amelyek fenntartható és fenntartó jövőt biztosítanak frissen helyreállított, méltó rendeltetéssel ellátott műemlékeknek, történeti épületeknek. Nagy örömömre, örömünkre szolgál, hogy az előző kötet jelentős sikert aratott, elismerést szerezve elsősorban az abban szereplő példák létrehozóinak, ugyanakkor visszaigazolva az ICOMOS kezdeményezésének az időszerűségét és hasznosságát. Legalább ekkora öröm és büszkeség az ICOMOS MNB számára, hogy ebben a második kötetben bemutathatjuk az újabb 5 év (2012–2016) ICOMOS-díjas munkáit – még teljesebbé téve az épített örökségünknek, a műemlékeknek és a velük kapcsolatosan felmerülő, megoldandó kihívásoknak és feladatoknak a sokféleségét.

Épített környezetünk, történeti értékeink megbecsülésének az igénye – legalábbis a szavak és fogadkozások szintjén – nagyon is jelen van a közbeszédben, mégsem gondolhatjuk, hogy ne lenne szükség az ilyen és ehhez hasonló, a példamutató megoldásokat ismertető kiadványokra. Talán minden korábbinál fontosabbá vált, hogy a valóban időtálló, hiteles, a szakmaiság legmagasabb szintjét képviselő szemléletet tükröző példák széles körű ismertté tétele segítse elő a valódi értékvédelem megvalósulását. Világszerte egyre nagyobb kihívást jelent ugyanis a kulturális örökségen alapuló turizmus vélt vagy valós igényeit kielégíteni szándékozó, mindenáron látványosságra törekedő nagymértékű kiépítések, rekonstrukciók térhódítása éppúgy, mint a gazdaságosságot mindenek elé/fölé helyező, az eredeti-történeti szerkezeteket „olyan mintha eredeti volna" új (például jobb hőszigetelő képességű) anyagokkal felváltó, helyettesítő, úgynevezett korszerű, kreatív megoldások alkalmazása.

Ajánlom tehát az ICOMOS-díjas alkotásoknak ezt az újabb bemutató kötetét mindazoknak, akik számára az igazi műemléki, épített/történeti örökségi értékek megismerése és átélése fontos, azoknak, akik ezen értékek megőrzésére és továbbadására törekszenek. Abban a biztos tudatban, hogy az egyéni és közösség identitás hordozója az a valós örökség, amely semmi mással nem helyettesíthető, töredékességében és törékenységében is teljes értékű, s amelyet csak a legnagyobb szakmai alázattal és tudással megvalósított beavatkozásokkal lehet saját immanens értékeit megtartó, ugyanakkor a mai életet is szolgáló, élő örökségként megőrizni.

Fejérdy Tamás
elnök

Dedication

"No Past, No Future" was the slogan of the 6th ICOMOS General Assembly held in Rome. According to the lessons learned from the series of professional conferences held by the Hungarian National Committee of ICOMOS and its partners in 2013-2014 entitled "Heritage for the Future – the Future for Heritage" we can also confidently add that there is "no past without the future". That is to say, the treasures from the past can only survive if we are able to ensure their future.

The ICOMOS Awards established by the Hungarian National Committee of ICOMOS, which recognize restoration, rehabilitation and re-use projects of outstanding quality on historic properties, has served and continues to serve precisely this purpose – as demonstrated by the first volume issued in 2011 – by exhibiting positive examples that ensure a sustainable and continued future for freshly rehabilitated historic properties that have proper uses. It is to our great pleasure that the previous volume was a significant success, gaining recognition primarily for those who worked to create the fine examples included in it, while also confirming the timeliness and usefulness of ICOMOS's initiative. It is with at least as much pride and joy that the Hungarian National Committee of ICOMOS can present the ICOMOS Award-winning work from the last 5 years (2012-2016) in this second volume, which shows to an even greater extent the diversity of our built heritage and historic properties, as well as the challenges and tasks to be resolved that arise in connection with them.

The need to respect our built environment and historic treasures – at least on the level of statements and promises – is quite present in the public awareness, but we must not think that we have no call for this and similar publications that advertise exemplary solutions. Perhaps it has become even more important than ever before to promote the genuine preservation of these treasures by drawing broad attention to examples reflecting a truly lasting, authentic approach that represents the highest level of professionalism. Throughout the world the spread of large-scale developments and restoration projects based on cultural heritage that intend to satisfy presumed or genuine tourism demands and strive towards spectacular results are becoming an ever greater challenge, as is the use of so-called modern, creative solutions that put economics before and above all, employing new materials "almost just like the original" (such as those that provide better insulation) to replace or substitute for original/historic fabric.

Therefore, I dedicate this most recent volume presenting ICOMOS Award-winning projects to all those who find understanding and experiencing the genuine assets of built/historic heritage important and all those who strive to preserve and pass on these treasures. I am confident in my belief that genuine heritage, which is the medium of individual and communal identity, is irreplaceable and of full value even in its fragmentary and fragile condition, and that it can be preserved through interventions performed with the greatest professional respect and skill as living heritage serving modern life while still maintaining its unique inherent value.

Tamás Fejérdy
president

ICOMOS-DÍJAS HELYREÁLLÍTÁSOK

ICOMOS AWARD WINNING REHABILITATION PROJECTS

2012–2016

2012

GÖDÖLLŐ, KIRÁLYI VÁRÓ

GÖDÖLLŐ, ROYAL WAITING ROOM

A kiegyezés után vált szükségessé, hogy a vasútállomáson is méltó környezet jöjjön létre a királyi család fogadására. A korábbi faépítményt a Rochlitz Gyula tervei alapján épült neoreneszánsz Királyi váró pavilonja váltotta fel 1884-ben. Az épület a II. világháborúban kiégett, majd az 1960-as évek elején utasforgalmi épületté alakították. Az eredeti íves tetőszerkezet helyett új vasbeton födémre egyszerű lapostető került, az épület tornácai eltűntek. A méltatlan használat a teljes épületet lepusztította.

A felújítás célul tűzte ki az épület illő használatát, a térrendszer visszaállítását, a pavilon hiteles rekonstrukcióját. A tudományos kutatáson, szakszerű műemléki tervezésen alapuló, a kivitelezés, a képzőművészeti restaurálás vonatkozásában egyaránt magas színvonalon megvalósított helyreállítás példaértékű.

Az idegen szerkezetek elbontásakor sikerült rögzíteni az egykori tagozatok lenyomatait, aminek segítségével hitelesen született újjá az épület hajdan volt gazdag architektúrája. Újra az eredeti tömegforma érvényesül a díszes tetőzet, a perontetők és a nyílászárók rekonstrukciójával. A belsőről igen kevés adat állt rendelkezésre, de analógiák, egykori leírások és régi mintakönyvek segítségével az enteriőrök pontos világa is visszaállítható volt. Különös gondossággal újult meg az épület belseje: márvány padlóburkolat, gipszdíszek, egyedi tölgyfaajtók, iparművészek által készített csillárok jellemzik a munkálatok igényességét.

A méltó megjelenés érdekében az épület körüli díszburkolatok és a kertészeti munkák is elkészültek.

Following the Austro-Hungarian Compromise of 1867 it became necessary to create a proper setting for the reception of the royal family at this train station. The previous wooden structure was replaced by the Neo-renaissance Royal Waiting Pavilion constructed in 1884 based on the designs by Gyula Rochlitz. The building was gutted by fire during the Second World War, and then was remodeled into a passenger building in the 1960s. A simple mansard roof covering a reinforced concrete ceiling replaced the original vaulted roof structure, and the building's porticos disappeared. Improper use led to the deterioration of the entire building.

The renovation aimed at finding an appropriate use for the building, the restoration of its spatial progression and the authentic reconstruction of the pavilion. The rehabilitation based on scientific research and expert historic preservation planning was exemplary due to its high standards of both its construction and the restoration of the artwork.

During the removal of the intrusive structural sections it was possible to record the impressions of the former elements, and with the aid of this knowledge the former rich architecture of the building was reborn. The original massing of the ornamented roofing was reasserted through the reconstruction of the platform roofs and the fenestration. Little information was available about the interiors, but with the aid of analogies, former descriptions and old sample books the precise atmosphere of the inside of the building could be reestablished. The interior of the building was renovated with particular care, with the marble paving, plaster ornamentation, unique oak doors and chandeliers manufactured by craftsmen characterizing the high standard of work.

In the interest of a truly fitting appearance, landscaping was performed and decorative paving was installed around the building.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Hajós Építésziroda Kft. – Hajós Tibor
Kutató / Research:
Kemény Mária, Herling Zsuzsa
Szakértő / Expert:
Tarbay Anna-Mária, Farbakyné Deklava Lilla
Restaurálás / Restoration:
Bíró János, Varga Zoltán
Kivitelező / Contractor:
Reneszánsz Zrt. (Péntek Tibor, Bernátsky Aladár, Szebeni Nándor)
Műszaki ellenőr / Technical inspector:
MG Építész Kft.
Beruházó / Investor:
Gödöllő Város Önkormányzata
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Klaniczay Péter

2012

VESZPRÉM, BÍRÓ-GICZEY-HÁZ

VESZPRÉM, BÍRÓ-GICZEY HOUSE

Veszprém történelmi központjában, az egykor püspöki, ma érseki palotával szemközt álló, hajdani kanonoki lakóépület Padányi Bíró Márton kanonok – későbbi püspök – számára készült 1733-ban, amelyet Giczey István kanonok 1772-től bővített. A sok éven át üresen álló épületben az Egyház egy olyan, nemzetközi vonzerővel is bíró intézményt kívánt létrehozni, amely Veszprém és a Veszprémi Érsekség történelmi-művészeti gyűjteményét bemutató kiállításnak ad helyet.

Az évszázadok során kialakult történeti állapotot az összetett funkciónak megfelelően módosította és új, látványos elemekkel gazdagította a 2011-es műemléki helyreállítás. A tervezést restaurátori szondázó kutatások és helyszíni építéstörténeti falkutatás előzte meg. Az utcai szárny négy szobájában barokk díszítőfestés, másutt faburkolatot imitáló 19. századi flóderes falfestés látható. A tetőtér megközelítésére új lépcsőház készült, amely vállalja korát: rézburkolatával, soklapú kortárs tömegével eltér a történeti formáktól, mégis jól együttműködik a műemléképülettel.

A felújítás során olyan múzeumépület jött létre, amely a kiállítóterek mellett helyet biztosít a vendéglátásnak, előadásoknak, múzeumpedagógiának is.

A ház látványos, új képe a tervezők, restaurátorok, kutatók, a kivitelezők és a műemlékfelügyelő szoros együttműködésének eredményeként alakult ki.

In the historic center of Veszprém, across from the former bishop's – now archbishop's – palace, stands the former canon's house built in 1733 for the canon, later bishop, Márton Padányi Bíró, which the canon István Giczey then enlarged in 1772. In this building that had stood empty for many years the church wanted to create an institution with international appeal that would provide a home for an exhibit displaying the historic and artistic collections of Veszprém and the Veszprém Archbishopric.

The 2011 historic rehabilitation modified the historic condition that had developed over the centuries in accordance with its combined functions and enriched it with spectacular new elements. The planning was preceded by probing restoration research and on-site structural investigations into the construction history. In the four rooms in the street-front wing there is Baroque decorative painting, and elsewhere there is 19th century wall painting imitating wood paneling. A new stairway was built to provide access to the attic that reflects its age, contrasting with the historic forms through its brass cladding and contemporary polyhedral volume, while still being in harmony with the historic building.

Through the renovation a museum building was created that provides space for entertaining, presentations and museum education in addition to the exhibit halls.

The spectacular new appearance of the building has taken shape as a result of the close collaboration of designers, restoration experts, researchers, contractors and historic property inspectors.

Közreműködők / Project participants

Építész–belsőépítész / Architects:
Narmer Építészeti Stúdió (Vasáros Zsolt, Véner Ágnes)
Projekt menedzsment / Project managemant:
Inventio Consulting Kft.
Kutató / Research:
G. Lászay Judit, Rainer Pál
Restaurálás / Restoration:
Bóna István, Seres András és munkatársaik
Kivitelező / Contractor:
VEMÉVSZER Építő és Szerelőipari Kft. (Grószné Hellebrand Ilona, Molnár András)
Építtető / Owner:
Veszprémi Érsekség
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Németh Katalin

2012

ALSÓBOGÁT, „KISKASTÉLY”

ALSÓBOGÁT, “LITTLE MANSION”

Az ingatlan a második világháború után elvesztette eredeti rendeltetését, majd miután méltatlan hasznosításai megszűntek, üresen maradt és végletesen rossz állapotba került. 2006-ban az elhanyagolt együttest igényes és érzékeny tulajdonos vásárolta meg.

A tervezést megelőző kutatás váratlan és meglepő eredményt hozott: a földszintes, kéttraktusos, késő barokk kiskastély 16 helyiségéből kilencben értékelhető, bemutatásra alkalmas, Dorffmaister alkotta díszítőfestést tárt fel. A felújítási tervek a kutatási eredmények felhasználásával készültek, megtartva az épület eredeti térstruktúráját. A helyiségek újbóli összenyitásával visszaállhatott a jellemző enfilade. A mai igényeknek megfelelő vizesblokkokat nem az eredeti terek felaprózásával, hanem egy-egy teljes helyiség felhasználásával alakították ki. A homlokzatok rekonstruálása során visszaállt az egyedi vakolat-architektúra, többek közt a falkutatás által bizonyított „negatív” kváderozás.

Felújították a területhez tartozó melléképületeket is, a magtárat és az istálló-raktár épületét. A kastélyhoz tartozó, fallal körülvett kert is megújult. A túlsó oldalon megnyitották a hátsó homlokzatot, ahol egy új terasz készült a völgyben húzódó tavacskák felé. Rendezték a kastély távolabbi környezetét, az északra eső területen még erdőt is telepítettek a mikroklíma javítása érdekében.

This property lost its original function following the Second World War, and then after its improper uses were ceased it remained abandoned and deteriorated into an extremely poor condition. In 2006 the neglected ensemble was purchased by a refined and sensitive owner.

The investigations prior to planning brought an unexpected and surprising result; in nine of the sixteen rooms in this small one-story late Baroque mansion with two wings they discovered appreciable decorative paintings by the Dorffmeisters that could be exhibited. The rehabilitation plans were prepared utilizing the research results, maintaining the building's original spatial organization. With the rooms being reopened to one another, the characteristic enfilade could be restored. The plumbing units adequate for current demands were not created by partitioning the original spaces, but were formed using entire rooms. During the reconstruction of the façades the unique plaster architectural detailing was restored, including the “negative” quoins verified by the structural investigations.

The outbuildings on the grounds were also rehabilitated, including the granary and the stable/shed building. The walled gardens belonging to the mansion were also revived. On the opposite side, the rear façade was opened, and a new terrace was constructed towards the ponds stretching off in the valley. The wider surroundings of the mansion were also put in order, and a forest was planted in the area to the north to improve the microclimate.

Közreműködők / Project participants

Építész–belsőépítész / Architect:
Mérmű Stúdió – Szűcs Endre
Kutató / Research:
Gere László
Restaurátor szakértő / Expert:
Szentkirályi Miklós
Restaurálás / Restoration:
Gyöpös Miklós, Szűcs Gergely, Boromisza Péter, Heitler András, Nemessányi Klára, Springer Ferenc
Építtető / Owner:
Nagyházy Csaba, Soóky Kft.
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Czeglédyné Levárdy Henriette

2013

BUDAPEST, SZT. LUKÁCS GYÓGYFÜRDŐ
BUDAPEST, ST. LUKÁCS THERMAL BATHS

A budapesti gyógyfürdők felújítási folyamatában példamutató fejezetet jelent a budai Szent Lukács Gyógyfürdő helyreállítása. A 20. század elején, Hikisch Rezső alkotta neobarokk architektúra mögötti épületegyüttes középkori, törökkori, 19. századi, többféle rendeltetésű, illetve női-férfi épületrészek város- vagy labirintusszerű összeolvadásának eredménye.

Egy műemlék-gyógyfürdő felújítása esetében a szokásos régészeti, restaurátori, műemlékvédelmi szempontokon túl sajátos használati, gépészeti, épületfizikai stb. elveket is integrálni kell. Fontos volt a Lukács fürdő speciális kulturális aspektusainak, a bonyolult térszerkezetnek a figyelembevétele, amit a törzsvendég „Lukács atmoszféra"-ként szeretett. A felújítás megtartotta az egységes neobarokk architektúrát, de kibontott nemcsak korábbi értékeket – mint pl. törökkori és középkori részletek, kádfürdők, kápolna –, de későbbieket is, mint az elektromos kapcsolótér, lépcső, VIP kabinsor. A szűkös, zegzugos térszerkezetű területen sikerült megőrizni a fürdőt jellemző helyről-helyre változó stílusát, bonyolult térszerkezetét és léptékét, ugyanakkor a kortárs építészet lehetőségeinek kihasználásával, jó arányérzékkel fejlesztették az együttest. A meglévő részletekhez jól illeszkednek a gondosan tervezett új elemek, másutt az eredeti elemek lelkiismeretes restaurálása vagy újragyártása lett a méltó megoldás.

A gondos felújítást a barátságos kert kialakítása teszi teljessé.

The rehabilitation of the St. Lukács Thermal Baths in Buda represents an exemplary chapter in the process of renovating the thermal baths of Budapest. The building complex behind the Neo-baroque front created by Rezső Hikisch at the beginning of the 20th century is the result of the urban, maze-like amalgamation of medieval, Turkish era and 19th century sections for men and women with various functions.

When renovating historic thermal baths it is necessary to integrate their associated aspects of use, mechanical equipment and physical structure in addition to the normal archaeological, restoration and historic preservation principles. It was important to take into account the Lukács Baths' special cultural characteristics and its complex roof structure, which its regular bathers appreciated as the "Lukács ambiance". The renovation retained the unified Neo-baroque architecture, while bringing out not only early features – such as Turkish era and medieval details, tubs and a chapel – but also later ones like the electrical switch room, staircase and row of VIP cabins. In this area made up of narrow, winding spaces, the changing styles, spatial structures and scales from room to room characteristic of the baths were successfully preserved, while at the same time the complex was developed through the utilization of opportunities provided by modern architecture with a good sense of proportion. The carefully designed new elements fit in well with the existing details, while in other places the conscientious restoration or reconstruction of original elements was the proper solution.

The renovation of a friendly garden completes this meticulous rehabilitation.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Ybl Tervező Kft. (Beke Csilla, Bujdosó Győző, Bor Tamás, Hefelle Karolina, Brauswetter Dóra, Takács Tibor és munkatársaik)
Kutató / Research:
Ritoók Pál és Rozsnyai József
Restaurálás / Restoration:
Ludányi Gábor
Kivitelező / Contractor:
Kalotherm Kft. (Szabó Lajos, Varga József, Griecs András, Szabó András és munkatársaik) és Tempero Zrt.
Építtető / Owner:
Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Lampert Rózsa

PÉCS, ZSOLNAY NEGYED
PÉCS, ZSOLNAY QUARTER

Évtizedek óta várt helyreállítás valósult meg Pécsett: olyan komplex beruházás, amely összetettsége és nagyságrendje (35.000 m^2, 33 épület, ebből 16 műemlék) miatt aligha jöhetett volna létre az Európa Kulturális Fővárosa cím és programsorozat égisze nélkül. A Zsolnay Kulturális Negyed és Zsolnay-mauzóleum együttesének hasznosítása és helyreállítása kitűnő példa az elhagyatott iparterületek revitalizációjára, bizonyítva a barna mezős beruházások páratlan lehetőségeit.

A volt gyártelep kulturális újjászületése eredményeként a látogató megismerkedhet a gyár tevékenységével, a historizmus, a szecesszió és az art deco kiemelkedő kerámiáival. Ezt az élményt egészíti ki a közterületi szoborpark és az épületkerámiákban bővelkedő épületegyüttes. Jó érzékkel megtervezett új épületek is kerültek a negyedbe, amelyek kortárs építészeti megoldásai tökéletes egyensúlyt képeznek a műemlék épületekkel. A negyedbe került egyetem, bábszínház, koncertterem, kortárs művészeti kiállítóhely, és vendéglátóhelyek sora biztosítja az együttes folyamatos életét, egyúttal vonzó célpontja lett az idegenforgalomnak és a város lakóinak egyaránt. A teljes együttes különleges csúcspontját az elkülönülő Zsolnay-mauzóleum helyreállított építménye jelenti.

Kiemelendő a történeti és új épületek, valamint a múzeumbelső egyenletesen magas színvonalú kialakítása, amelyek a Zsolnay család örökségéhez méltók, s azt egyúttal kellőképpen reprezentálják.

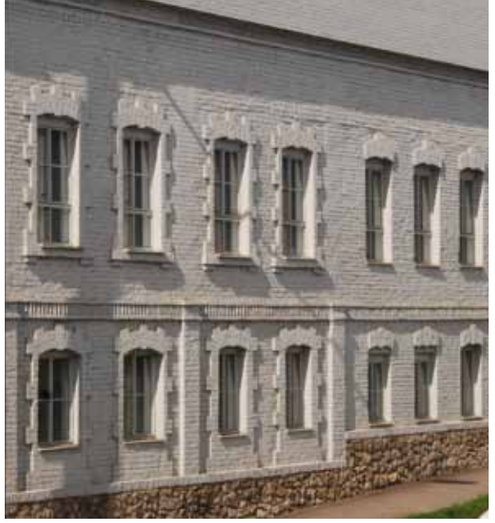
A rehabilitation project that had been anticipated for decades has been completed in Pécs. This was a multifaceted project that due to its complexity and scale (35,000 m2 and 33 buildings, 16 of which were historic properties) could scarcely have come to fruition if it had not been under the aegis of the European Capital of Culture program and its series of events. The utilization and rehabilitation of the Zsolnay Cultural Quarter and the Zsolnay Mausoleum complex are an outstanding example of the revitalization of abandoned industrial areas, showing the unique opportunities in brownfield projects.

As a result of the cultural rebirth of the former manufacturing plant, visitors are able to familiarize themselves with the activities of the factory and with outstanding ceramics in the historical revival, Art Nouveau and Art Deco styles. The experience is further augmented by the public sculpture park and the building complex richly adorned with architectural ceramics. New buildings designed with sensitivity were also introduced into the area, whose contemporary architectural solutions form a perfect balance with the historic buildings. The range of university buildings, a puppet theater, a concert hall, an exhibition hall for contemporary art and visitor service areas ensure the continued life of the ensemble, while making it an attractive destination for both tourism and the local residents. The extraordinary zenith of the entire ensemble is represented by the rehabilitated building of the Zsolnay Mausoleum that stands apart from the rest of the complex. The uniformly high-quality design of the historic and new buildings as well as the museum interiors is of note, and these are worthy of and properly represent the legacy of the Zsolnay family.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
MCXVI Kft. – Herczeg László, Csaba Kata, Pintér Tamás és munkatársaik
Zsolnay-mauzóleum – Pécsi Architektonika Kft. – Müller Mária és munkatársai, Pethő László
Kutató / Research:
Orosz László, Rőmer Károly, Gere László, Kovács Orsolya
Restaurálás / Restoration:
KrisztArt Kft. – Rácz Krisztina
Kivitelező / Contractor:
Reneszánsz Zrt., Magyar Építők Zrt.
Tulajdonos, beruházó / Owner, investor:
Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Bogos-Goldfinger Zita, Szigetvári Krisztián

FERTŐD, MARIONETTSZÍNHÁZ

FERTŐD, MARIONETTE THEATER

A fertődi kastélyegyüttes részét képező Marionettszínház Esterházy Miklós idejében európai különlegességnek számított, ahol közel életnagyságú bábok szereplésével adták elő Haydn báboperáit. Még a 18. század végén – a Narancsházzal együtt – magtárrá alakították. A stukkóval díszített belső tér helyére fafödémek kerültek, új tetőszerkezet épült, a nagyméretű homlokzati nyílásokat apró magtár-ablakok váltották fel.

A helyreállítást végigkísérte az alapos kutatómunka, és ennek eredményeit felhasználva készültek az építészeti tervek egy olyan épületen, ahol az eredeti szerkezetekből materiálisan nagyon kevés volt megőrizhető.

A rendezvény- és hangversenyteremmé alakított épületben mérnöki szerkezetek alkalmazásával idézték az eredeti manzárdtető formáját, és visszaállították a homlokzati nyílásrendet. Bár az eredeti szerkezetekből kevés volt anyagában is megtartható, a felújítás teljesen hiteles lett, miközben a megmaradt részek régiségértéküket is megőrizték. A feltárt zenekari árok alapfalai megmaradtak, a válaszfalak helyei bemutatásra kerültek. A belső térben a meglevő, dísztelen nyerstégla falak dominálnak, szándékos befejezetlenséggel. Ez nemcsak esztétikai előnyökkel jár, de megfelel a helyreállítások etikájának, amikor nem állítja helyre azt, ami biztosan nem tudható, de egyúttal nem lehetetleníti el a Marionettszínház talán valamikor sorra kerülő rekonstruálását. A Narancsház külsejében és belső térosztásának tekintetében is követi a barokk kori formáját. A víztorony rekonstrukciója korabeli ábrázolásokon alapul, funkciója is hasonló maradt – az emeletén gépészeti terek kaptak helyet.

In the time of Miklós Esterházy the Marionette Theater that is a part of the Fertőd palace complex was considered an unusual feature, where Haydn's marionette operas were performed by nearly life-sized puppets. By the end of the 18th century it – along with the Orangery – had been turned into a granary. A wooden ceiling was installed in the interior with its plaster decorations, a new roof structure was built and the large fenestration on the façade was replaced with small granary windows.

The rehabilitation closely followed the thorough research work, and the architectural plans for this building, which had very little material that could be preserved from the original structure, were prepared utilizing these results.

The building was transformed into an events and concert hall with engineering structures recalling the form of the original mansard roof and with the restoration of the fenestration on the façade. Although little of the material from the original structural elements could be retained, the restoration was fully authentic and the surviving parts were preserved for their value as antiques. The foundation walls survived in the orchestra pit that was discovered and the locations of the interior partition walls were indicated. The existing undecorated bare brick walls dominate the interior in their intentionally unfinished state. This is not only for aesthetic advantage but also complies with rehabilitation principles, according to which conjectural elements should not be restored, while also allowing for the possible reconstruction of the Marionette theater sometime in the future. The Orangery is consistent with its Baroque era form in both its exterior and its divisions of interior space. The reconstruction of the water tower is based on contemporary depictions, and its function is similar – building service equipment is located on its upper floor.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
M Építésziroda – Molnár Csaba DLA, Szentkuti Viktor, Halmai Dénes
Kutató / Research:
Koppány András
Restaurálás / Restoration:
Herling Zsuzsanna
Kivitelező / Contractor:
Laki Zrt.
Beruházó / Investor:
Műemlékek Nemzeti Gondnoksága, majd Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Veöreös András

PERŐCSÉNY, TÁJHÁZ

PERŐCSÉNY, RURAL HOUSE MUSEUM

Perőcsény a Börzsöny lábánál települt, református falu. Népi építészetében főként a palóc háztípus jellegzetességei érvényesülnek. Ez az alig négyszáz lelket számláló falu több ezer óra társadalmi munkával – melybe budapesti diákokat és egy szlovákiai magyar falu asszonyait is bevonták – egy üresen álló népi lakóházból gyönyörűen és hitelesen berendezett tájházat varázsolt a hozzá tartozó melléképületekkel.

Az egytraktusos, háromosztatú, sárba rakott kőfallal és pórfödémmel épült lakóház a 19. század második felében készült, ehhez építették hozzá a gazdasági helyiségeket, a kamrát, az istállót. A felújítás a rossz állapotú épületszerkezetek helyreállításával kezdődött, majd visszaépítették a szabadkémény aljából nyíló külső kemencét, a nyílászárókat javították, pótolták, az ereszalját, a padkát újratapasztották, szegélyét helyi kövekből rakták ki. Helyreállították a terméskő lépcsőket, a kutat, a kerítést, újjáépítették az udvar végét lezáró összedőlt gabonás kamrát, melynek oromfala az eredeti mintájára, vesszőfonatból készült. A tájegységre jellemző anyagokat és építési technológiát használtak minden esetben, a bontott cserépből készült kúpcserepeket is disznószőrös kikenéssel rögzítették. Megtartották a döngölt földpadlókat, a falakat kézzel tapasztották majd meszelték, lábazatát venyige-feketére festették. A telek nagyobbik, a házzal átellenes gazdasági udvarán lehetőség nyílt a faluban egykor használt hidasól, méhes, kukoricagóré felállítására is.

Perőcsény is a Calvinist village located at the foot of the Börzsöny Mountains. The characteristics of the Palóc regional house type are expressed in its vernacular architecture. This village, which is home to scarcely four hundred people, transformed an abandoned vernacular house into a beautifully and authentically furnished rural house museum along with its associated out-buildings through thousands of hours of volunteer work – to which students from Budapest and women from an ethnically Hungarian village in Slovakia also contributed.

The one story, three-room house with walls of stone set in mud mortar and a plank ceiling was constructed in the second half of the 19th century, and sheds, a larder and a stable were added later. The renovation began with the rehabilitation of the structural elements that were in poor condition, and then the exterior oven that opened from the bottom of the chimney was reconstructed, the fenestration was repaired and replaced, the porch and the wall bench were re-plastered and the skirting was clad with local stone. The quarry stone stairs, the well and the fence were restored and the collapsed grain bin that closed off the end of the yard was reconstructed along with its wicker-work gable according to its original pattern. The characteristic materials and construction techniques from the region were used throughout, and the ridge tiles made from recovered tiles were even affixed in place with mortar mixed with hog's hair. The benches made from rammed earth were retained, the walls were plastered by hand and then whitewashed, and the plinth was painted with vine black. The large farmyard across from the house also provided space for a pig pen, an apiary and a corn crib that were once used in the village.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architect:
Kátai Éva
A felújítás irányítója / Leader of the conservation:
Dr. Buglya Sándor
Építtető / Owner:
Perőcsényért Alapítvány
Műemléki felügyelő / Conservation officers:
Fehér Judit, Zsanda Zsolt

SZEKSZÁRD, VÁRMEGYEHÁZA

SZEKSZÁRD, COUNTY HALL

Szekszárd legjelentősebb műemléke a Pollack Mihály tervezte klasszicista Vármegyeháza. A teljes épület helyreállítása és az udvarán feltárt románkori apátság bemutatása évtizedekkel ezelőtt történt. A szükséges újabb felújítás megfelelő építészeti színvonala érdekében a megye tervpályázat alapján adott megbízást a nyertesnek.

A földszint új funkcióit egyrészt a régmúlt építészettörténeti emlékeinek a bemutatása, másrészt az idegenforgalmi központként való működés határozta meg. Az ódon falak között a helyi múzeum több kiállítása is helyet kapott. A bejárati kapualjból turisztikai iroda nyílik a látogatóknak. A keleti szárny földszintjén az eredeti alaprajzot visszaállítva igényes belsőépítészeti megfogalmazású kávéház létesült, melynek teraszáról kilátás nyílik a városra.

Az északi szárnyban a padlószint alatt megtalálták a románkori apátság északi falához csatlakozó kápolna falmaradványait, amelyek a jelenlegi felújítás során az udvari romkertből a belső térbe „átfolyó" térrészként kerültek bemutatásra.

A teljes épületen megújult a tetőszerkezet és a tetőfedés is. A nyílászárók eredeti mintájára történt cseréjével együtt felújították a külső és belső homlokzatokat is.

A belső udvar felé az utólagosan beüvegezett árkádok részbeni kibontása az eredeti állapotot állítja vissza. Az udvari romkertben színpadot alakítottak ki, új térburkolatot, lámpatesteket, padokat helyeztek el. Különleges attrakció a színpad lefedése: a kifeszített ponyvafelület látványos kontrasztot képez a klasszicizmus szabályosságával.

The most significant historic property in Szekszárd is the Neo-classical County Hall building designed by Mihály Pollack. The full rehabilitation of the building and the display of the Romanesque period monastery excavated in the courtyard took place decades ago. In the interest of performing the necessary renewed renovations to appropriate architectural standards, the county awarded the contract on the basis of a design competition. The new functions on the ground floor were determined on the one hand by the display of the architectural/historical treasures and on the other by the operation of a tourist center. Several exhibits from the local museum were given a home within the ancient walls, and a tourism office for visitors opens from the entryway. On the ground floor of the eastern wing a café with high-quality interior design elements has been created, restoring the original ground plan of the building and providing a view of the city from its terrace.

The remains of the walls from a chapel connected to the northern wall of the Romanesque period monastery was found below the floor level in the northern wing, and these have been put on display in the present renovations by connecting the spaces of the archaeological exhibits in the courtyard and this interior space.

The roofing and roof structure have been renovated for the entire building. Along with the replacement of the fenestration with elements patterned after the originals, the exterior and interior façades were also revitalized.

Through the partial removal of the glazing that was once installed in the arcades facing the interior courtyard, the original conditions have been restored. A stage was constructed in the courtyard archaeological exhibit and new paving, lamps and benches were installed. The canopy for the stage is a particular attraction, with the stretched canvas awning providing a striking contrast to the orderliness of the Neo-classical architecture.

Közreműködők / *Project participants*

Építész / Architects:
MŰTEREM'90 Építész Iroda Bt. – Lajtai Zoltán, Práger Mária, Máté János és munkatársaik
Kutató / Research:
Vizi Márta
Kivitelező / Contractor:
FEJÉRDUNA-ÉP Építőipari Kft. és PSN Építőipari Kft. konzorcium
Beruházó / Investor:
Tolna Megyei Önkormányzat
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Turányi Erzsébet, Szigetvári Krisztián
Régész-felügyelő / Officer of archaeology:
Kohári Gabriella

2015

BUDAPEST, KAPUCINUS UTCA 9.

BUDAPEST, 9 KAPUCINUS STREET

A ház mind a mai napig őrzi a régi Vízivárosnak egykori léptékét, jellemző épülettípusát, beépítési módját. Őrzi egyúttal azt a folytonosságot, amely ritka a nem szakrális műemlékek esetében. Kis mérete, egyszerű, köznapi funkciója a középkor óta változatlan: lakóház volt és a jövőben is az marad. Egymást követő tulajdonosai – mészárosok, kéményseprők, ácsok, halászmesterek – mindig csak annyit változtattak az épületen, ami kényelmes lakhatóságát és az adott korra jellemző dekorativitását biztosította. Ez maradt meg egyrészt a falazat különleges szövevényességében, másrészt a megtalált – majd restaurált – épületdíszítő elemekben: gótikus ülőfülke-sor és nyíláskeret, középkori kváderekből épített sarokarmírozás, másodlagosan felhasznált török turbános sírkő, reneszánsz-barokk kváderezés, biedermeier rozettás és babérkoszorús minták.

A felújítás során az öt szociális bérlakásból újra egy lakóépület lett, minimális bontással és az értelmezéshez, vagy a mai igényekhez szükséges kiegészítésekkel. A műemlék fizikai és szellemi továbbélése szempontjából fontos volt az egyensúlyozás a hangsúlyok között, hogy a meglévő harmonikus állapot csak kiegészüljön, az új részletek, melléképületek, a kert jól együtt éljenek a ház hangulatával. Cél volt, hogy feltűnő kontrasztok nélkül is minden értelmezhető legyen. A múló idő nyomai láthatóak: sok eredeti felület maradt, vállalva a természetes öregedés, kopottság jeleit, hiszen azok a ház hosszú életének tanúi.

This house preserves to the present day the former scale, characteristic building design and development style of the old Víziváros district. At the same time it also retains a continuity that is rare in historic properties that are not religious. Its small dimensions and simple, everyday function have continued unchanged since the Middle Ages – it has always been a residence and shall remain so. One after another its owners – butchers, chimney sweeps, carpenters and fishermen – only altered the building enough to ensure its comfortable habitability and provide decorations characteristic of the given period. This has survived in part in the extraordinary intricacy of the masonry and in part through the decorative architectural elements that have been discovered and restored. These elements include a row of Gothic sediles and window frame, quoins made from medieval ashlar stone, a reused Turkish gravestone with a turban, Renaissance/Baroque ashlar patterns and Biedermeier rosette and laurel wreath designs.

During the renovation a single residence was recreated from the five public housing units. This required minimal demolition and necessary additions for the interpretation of its features or to satisfy modern demands. Important from the aspect of the historic property's physical and spiritual survival was the balancing of the accents, so that they would simply supplement the existing harmony, and that the new elements, outbuildings and yard would integrate well into the atmosphere of the house. The goal was to make everything understandable without creating obvious contrasts. The ephemeral traces of time have remained visible with many original surfaces retained, accepting the natural patina and wear of age, since these are the evidence of the house's long life.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Garaguly Kinga, Hild Csorba Bernadett
Kutató / Research:
Jankovics Norbert
Restaurálás / Restoration:
Fodor Edina festőrestaurátor, Jeney Zoltán farestaurátor, Csányi Szabolcs kőrestaurátor
Kivitelező / Contractor:
3R Kft. – Rupics József, Kánai Zoltán
Beruházó / Investor:
Budavári Önkormányzat
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Janotti Judit

2015

FERTŐSZENTMIKLÓS, R.K. TEMPLOM
FERTŐSZENTMIKLÓS, R.C. CHURCH

A Szent Miklós püspök tiszteletére szentelt műemlék templom önmagában is különleges: a 18. században barokk stílusban megújított kis, gótikus templomot 1926–35 között jelentős méretű, merőleges tengelyű neobarokk hajóval bővítették.

A templom-együttes belső terében jelentős helyet foglalnak el faberendezései: az új templomba került mellékoltárok (Mária-oltár és Szent Kereszt-oltár) és a szószék, valamint a kistemplomban maradt főoltár és az orgonakarzat mellvédje. Ezek mind a 18. század első negyedéből való, színvonalas faszobrászati alkotások.

A restaurálás 2007-ben kezdődött a szükséges roncsolásos kutatásokkal, ezek eredményeinek figyelembevételével kerülhetett sor a restaurálásra. A munkák szakszerűségét a restaurátorok felkészültségén túlmenően a rendszeres szakmai zsűrik ellenőrzései biztosították. Az összes faberendezés restaurálása végül 2014-re készült el teljesen. A munka eredményeképpen a berendezések helyreállításra kerültek, de a restaurátori szemléletnek köszönhetően a tárgyak patinájukat is megtartották.

A berendezések restaurálását a kistemplom belső festésének megújítása, valamint az előteret lezáró rácsok egykori tervek alapján való elkészítése és a főoltár díszvilágításának kiépítése egészítette ki.

A szívesen látott látogatót és az ide szervezett koncertek közönségét így a már évtizedek óta gondosan karbantartott, és mára teljesen megújult templom fogadja.

This historic church consecrated in honor of the bishop Saint Nicholas is extraordinary in and of itself; the small Gothic church that was remodeled in the Baroque style in the 18th century was expanded in 1926-35 with a Neo-baroque nave of significant size oriented on a perpendicular axis.

Wooden furnishings occupy a significant amount of space in the interior of the church complex. This includes the side altars (the Maria altar and the Holy Cross altar) and the pulpit placed in the new church, as well as the main altar and the parapet of the organ loft that have remained in the small church. These are all high-quality works of woodcarving from the first quarter of the 18th century.

The restoration began in 2007 with the necessary invasive investigations, and the restoration was able to be performed taking this knowledge into account. In addition to the skill of the restoration specialists, the supervision of expert juries ensured the professional quality of the work. The restoration of all of the wooden furnishings was finally completed in 2014. The furnishings were rehabilitated as a result of the work, but due to restoration principles the patina of the objects was retained.

The restoration of the furnishings was supplemented by the revitalization of the interior painting of the small church as well as the construction of screens based on earlier designs separating off the entryway and the installation of decorative lighting for the main altar.

Thus, the warmly welcomed visitors and the audiences for concerts organized here are greeted by a church that has been carefully maintained for decades and now has been completely revitalized.

Közreműködők / *Project participants*

Kutató / Research:
Radukov Angel, Szőnyi Zsuzsa
Konzulens / Consultant:
Bíró László
Restaurálás / Restoration:
Radukov Angel, Szőnyi Zsuzsa
Kivitelező / Contractor:
Radukov Angel, Szőnyi Zsuzsa
Építtető / Owner:
Fertőszentmiklós, római katolikus egyházközség
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Veöreös András

HATVAN, GRASSALKOVICH KASTÉLY
HATVAN, GRASSALKOVICH PALACE

A 18. században épült hatvani kastélyt a Grassalkovichok építették, az épületeikre jellemző modorban. A 20. század első felében a kastély és park együttesére a Hatvany-család környezetalakító igényessége nyomta rá a bélyegét. A kastély értékeit a század második felében a túlhasználtság sodorta végveszélybe, hiszen az épületben évtizedekig működő kórház a becses barokk belső terek és a kert teljes lepusztításával járt.

Az épület megújulását a neki szánt új rendeltetés – vadászati múzeum – tette lehetővé. A helyreállítást az épület történetének gondos kutatása előzte meg. Mivel a barokk, illetve a későbbi neobarokk állapot egyike sem volt teljesen helyreállítható, az új funkció kielégítésére a korábbi korszakok megoldásai között „egyensúlyozó" térrendszert hoztak létre a tervezők. A múzeumi funkcióra a korábban elhanyagolt pincerendszert és a magtár kétszintes terét is bevonták. A Hatvany-család tevékenységét bemutató térsor és a barokk konyha az épület egykori enteriőrjeinek jellegét is bemutatja.

Tanulságos a parkba a kórházi időszakban beépített, a kastélykerttől voltaképpen idegen épületek megtartása is. Gondosan megválasztott funkcióra való felújításuk magas építészeti színvonalon történt, így javítani, gazdagítani tudják az összképet. Megtartásuk az egykori értékes park méltó érzékeltetését sem zavarta. Különleges állapot jöhetett így létre: a három fő korszaknak, a barokk, a historizmus és a 20. század második felének hiteles kollázsa.

The Grassalkovich family constructed this palace in Hatvan in the 18th century in the manner characteristic of their buildings. In the first half of the 20th century the demanding tastes of the Hatvany family left its stamp in the modeling of the environment of the palace and its grounds. The valuable features of the palace were plunged into critical danger through its overuse, since the operation of the building as a hospital for decades was accompanied by the complete destruction of the precious Baroque interior spaces and the gardens.

The renovation of the building was made possible by the new function given to it as a hunting museum. The rehabilitation was preceded by careful research into the history of the building. Since neither the earlier Baroque nor the later Neo-baroque conditions could be entirely restored, a system of spaces that balanced the solutions of the previous eras was created by the designers to fulfill the needs of the new function. The previously uncared for system of cellars and the two-story space of the granary were also included in the use of the museum. The series of rooms displaying the activities of the Hatvany family and the Baroque kitchen also present the character of the former interiors.

The retention of the buildings constructed in the park during the hospital period, which in reality are alien to the palace gardens, is also instructive. Their renovation for carefully chosen functions was performed at a high level of architectural quality, so they were able to improve and enhance the overall appearance. Nor did their retention disturb the proper representation of the once valuable park. An unusual situation was created in this manner; an authentic collage of the building's three main periods, the Baroque, the era of historical revivals and the second half of the 20th century.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Forster Központ – Wittinger Zoltán, Albert Tamás
Kiss és Járomi Építésziroda – Kiss Gyula, Járomi Irén
Kertészet / Landscape architect:
Szabadics Anita
Restaurálás / Restoration:
EBH-INVEST Kft.
Kivitelező / Contractor:
ÉPKAR Zrt.
Beruházó / Investor:
Széchenyi Zsigmond Vadászati Múzeum Beruházási Nonprofit Kft.???
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Dörgő Erzsébet, Kurczveil Mária

2015

SÁROSPATAK, ÁGYÚÖNTŐ MŰHELY
SÁROSPATAK, GUN FOUNDRY

Az I. Rákóczi György által 1631-ben alapított műhely 40 évig működött. Romjait a 19. századi tájképi kert végleg eltakarta, de maradványait, kemencéjét, öntőaknáját a közelmúlt régészeti kutatása megtalálta. A műhely különleges jelentőségű történelmi és ipartörténeti szempontból, így bemutatásának szándéka nem volt kétséges.

A maradványok csekély mértéke miatt a teljes rekonstrukció nem jöhetett szóba, csak védőépítmény emelése. A romok megóvása mellett fontos szempont volt az értelmező kiegészítés, hogy a látogató megérthesse az ágyúöntés technológiáját.

A megoldás egy könnyű, kortárs építmény lett, amely kerti pavilonként illeszkedik környezetébe. A feltárt falazatokat a jelenlegi terepszintig egészítették ki, a faragott kő maradványokat restaurálták, a kemence pedig visszafogott rekonstrukciót is kapott. A romok fölé horganyzott acélvázas, fenyőlamellás homlokzatú védőépület készült. Az épületben megtekinthető, értelmezhető a kemence működése, valamint az öntőforma, majd a kiöntött ágyú mozgatása, a furat készítésének technológiája absztrakt, ácsolt állványszerkezet létesítésével.

A védőépület példaadó megoldást ad: az eredeti részek mindenütt elkülöníthetők a kiegészítésektől; az új hozzátételek látványosak, de nem nyomják el a történeti részeket; a kiállítás alapos; a múzeumpedagógiai installáció kellőképpen segíti az értelmezést, de nem teszi komolytalanná az építmény belső képét.

This workshop founded by György Rákóczi I in 1631 operated for 40 years. Its ruins were completely covered by a 19th century landscape garden, but its furnace, casting pit and other remains were recently discovered during archaeological investigations. The workshop is of particular significance from the perspectives of history and industrial history, so the intention to exhibit it was not in question.

Due to the scanty remains a reconstructive presentation could not be considered, instead only the erection of a protective structure. An important consideration in addition to the conservation of the ruins was interpretive enhancements, so that visitors would be able to understand the techniques of gun casting.

The solution was a light, contemporary structure, which fits into the surroundings like a garden pavilion. The excavated walls were supplemented up to the present-day ground level, the remains of the carved stone were restored and a restrained reconstruction of the furnace was made. A galvanized steel-framed protective structure with a pine laminate façade was erected above the ruins. Inside this structure the operation of the furnace can be viewed and understood, as well as the movement of the mold and then the cast cannon and the techniques for making the bore are shown through an abstract wood-framed structure.

The protective structure provides an exemplary solution: all of the original sections can be differentiated from the additions; the new components are attractive but do not overwhelm the historic elements; the exhibit is thorough; and the educational installation provides sufficient aid for interpretation, but does not make the interior appearance of the structure seem frivolous.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Mányi István – Mányi Építész Stúdió Kft.
Régész kutató / Research:
Ringer István
Konzulens / Consultants of archaeology:
Jósvainé Dankó Katalin, Benkő Elek
Kőrestaurátor / Restoration:
Osgyányi Vilmos
Kivitelező / Contractor:
ÉPSZER Építő- és Szerelőipari Zrt.
Építtető / Owner:
Magyar Nemzeti Múzeum
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Valóczki Istvánné

2016

A BUDAPEST-ÚJSZÁSZ VASÚTVONAL
BUDAPEST-ÚJSZÁSZ RAILWAY LINE

Az 1882-ben átadott 120a vasútvonal máig jelentős szerepű elővárosi forgalomként és fővonalként egyaránt. A vonal állomásain a MÁV fővonali II. és III. osztályú felvételi épületeket, a megállóhelyeken őrhelyeket épített, egységesített berendezéssel, részletekkel, tartozékokkal.

Az építés óta eltelt idő alatt az épületeket többször átalakították, így azok eredeti karakterüket elvesztették, és műszakilag is elavulttá váltak. A MÁV arculatát hordozó, értékes épületállomány rangjához méltó, de a mai kor igényeit figyelembe vevő legutóbbi felújítás 20 helyszínre terjedt ki.

Az épületek földszintje az eredeti elrendezéshez hasonlóan jegypénztárt, üzemi területet és utasforgalmi tereket foglal magában, az emeleten szolgálati lakások találhatók. Az utascsarnok helyreállításakor az egykori típusterv-gyűjteményben található részletterveket használták fel, másutt mélto mai megoldások készültek. A homlokzatok felújítása során a hitelesség volt az elsődleges, amit helyszíni kutatások, régi ábrázolások alapoztak meg.

Az eredeti homlokzati téglatagozatok csak Maglódon voltak megmenthetők, a többi helyszínen a már eltűnt részleteket vakolatarchitektúrával pótolták. Az ablakok, ajtók, az alkalmazott színek és kiegészítők – lámpák, névtáblák, kerítések – szintén helyreállított, vagy az eredeti mintájára legyártott elemek.

A további helyszíneken az utasforgalom igényeihez illeszkedve új épületek készültek (pl. Maglódi nyaraló), de felújítottak 1960-as években épült állomást is (Szőlősnyaraló), ezzel is erősítve a folytonosság koncepcióját.

The 120a railway line was opened in 1882 and plays an important role to this day as both a main line and for suburban railway traffic. At the stations on the line the Hungarian State Railways built 2nd and 3rd class reception buildings and at the smaller stops erected watch posts with standardized furnishings, details and accessories.

In the time since their construction the buildings have been remodeled several times, losing their original character, and they have become technically outdated. However, most recently these valuable buildings that define the image of the Hungarian State Railways were renovated at 20 sites in a manner worthy of their status while taking modern demands into account.

The ground floors of the buildings contain ticket booths, work areas and passenger areas, and on the upper floor there are apartments for the workers. In the rehabilitation of the passenger arcades the detailed drawings in the former standard design catalogues were used, while elsewhere fitting modern solutions were employed. During the renovation of the façades authenticity was the primary concern, and they were based on on-site investigations and old depictions.

The sections of brick on the original façades could only be saved at Maglód, while at the other sites the missing details were replaced with stucco designs. The windows, doors, colors used and accessories – lamps, nameplates and fencing – were also rehabilitated or replaced with elements manufactured according to the original designs.

At other sites new buildings were constructed in accordance with the demands of passenger traffic (e.g. the Maglódi nyaraló station), and a station built in the 1960s (Szőlősnyaraló) was also renovated, reinforcing the concept of continuity.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Hajnal Építész Iroda Kft. – Hajnal Zsolt
Építtető / Owner:
Magyar Állam Vasutak Zrt.
Beruházó / Investor:
MÁV Zrt. Fejlesztési és Beruházási Főigazgatóság Ingatlanfenntartás és Fejlesztés

MAJK, KAMALDULI REMETESÉG
MAJK, CAMALDOLESE HERMITAGE

A különleges kolostor-együttes a 18. század második felében épült a Vértes-hegység erdejében, tavak közelében. Templomának csak tornya és romja maradt meg, de áll 17, szigorú rendben telepített cellaháza és a konventépület, amelyet a rend feloszlatása után a tulajdonos Esterházy család vadászkastéllyá alakított át.

A cellaházak felújítása évtizedekkel ezelőtt megtörtént – nagyrészt szálláshelyként –, de a konventépület helyreállítására csak most került sor. A cél ebben – a „foresteriának" is nevezett – épületben „kamalduli életmód-múzeum" kialakítása volt.

A részletes tudományos és restaurátori kutatás, a teljes területre kiterjedő alapos tervezés után kezdődött az átfogó felújítás. A szerteágazó munkák magukban foglalták a terület bányászatából fakadó statikai gondok megoldását ugyanúgy, mint a barokk és a 19. századi díszítő festések és stukkók restaurálását. Az épülethez illő gondossággal újultak meg – adott esetben készültek újra – a nyílászárók, a burkolatok, a vasszerkezetű terasz és egyéb jellegzetes részletek. A műemléki és mai igényeknek is egyaránt megfelelő építészeti kialakítás és kiállítási installáció élményszerűen mutatja be a hely történetét, a kamalduli rend, majd az Esterházy-vadászkastély egykori életét pedig történeti enteriőrök szemléltetik. Ez utóbbiak sorába illeszkedik a látogatókat kiszolgáló kávézó is. A felújítás a remeteséget övező történeti kertek rehabilitációjával folytatódik.

This extraordinary monastic complex was built in the second half of the 18th century near the forests and lakes of the Vértes Hills. Only the ruins and the tower of its church remain, but 17 monastic huts organized according to a strict system and the convent building itself still stand. The convent building, which was owned by the Esterházy family following the dissolution of the order, was transformed into a hunting lodge by them.

The renovation of the huts occurred decades ago – for the most part they were made into accommodations – but the rehabilitation of the convent building has just taken place. The goal has been to develop a museum to the lifestyle of the Camaldolese order in this building, which is also referred to as the "Foresteria".

The comprehensive renovation began after detailed scientific and restoration research and thorough planning for the entire area. The diverse work included resolving structural issues arising from mining in the vicinity as well as the restoration of decorative painting and stucco work from the Baroque period and the 19th century. The fenestration, the cladding, the iron framed terrace and other character-defining details were renovated – or in certain cases reconstructed – with care befitting the building. The architectural design, which meets the demands of both historic preservation and modern use, and the exhibition installation delightfully introduce local history and the Camaldolese order, while the historic interiors show the former life of the Esterházy hunting lodge. A café serving visitors also fits in with these functions. The renovation will continue with the rehabilitation of the historic gardens surrounding the hermitage.

Közreműködők / *Project participants*

Építész / Architects:
Tér-Team Mérnök Kft. – Tornai Endre, Szabó Gábor, Végső Gergely
Kutató / Research:
Farbaky Péter – Lángi József – Pintér Attila – Rácz Miklós
Restaurálás / Restoration:
Boromisza Péter
Kivitelező / Contractor:
Sz–L BAU Kft.
Építtető / Owner:
Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Dr. Nagy Klára – Tanádiné Kovács Borbála

SOPRON, VÁRFALSÉTÁNY, VÁRKERÜLET

SOPRON, BOULEVARD AND BAILEY PROMENADE

A soproni Belvárost övező Várfalsétány kialakításának gondolata a második világháborút követő helyreállítások során vetődött fel először. A program két egymást erősítő részből áll: a városfalakat közvetlenül körülölelő Várfalsétány, és a belvárost övező „körútnak", a Várkerületnek kiszélesedő, keleti és északi része.

Azonos történeti, településfejlesztési koncepciót követve két évtizedes következetes program alapján, a 2014-ben elkészült sétaútvonal nemcsak a különleges értékű középkori városfalat mutatja be, hanem új útvonalakat és pihenőhelyeket is ad a város lakóinak és látogatóinak. A kialakítás sok apró beavatkozással, gondosan megtervezett, visszafogott, kortárs részlettel történt.

A Belvárost övező Várkerület vonalvezetése szintén a városfalakhoz kötődik, hiszen az egykor a falakhoz tapasztott épületek homlokzata rajzolja ki a térfalat. A 20. század folyamán sövényekkel, támfalakkal párhuzamos közlekedési folyosókká silányított terület visszakapta egységes, egy síkban tartott burkolatát, újra városi térré változott. A nemrég még teljesen leaszfaltozott szervízutak, parkolók helyén kerékpárút, zöldterületek és gyalogos zónák kerültek kialakításra, visszaadva az üzletutca jelleget, megteremtve a lehetőséget a Belváros aktívabb használatához, biztosítva egyúttal a teret övező műemlék épületek látványának érvényesülését. A közterület megújításához nemcsak a növényzet és a burkolatrendszer, hanem a térfalak, az üzletportálok felújítása is kapcsolódott.

The idea to develop a Castle Wall Walking Path encircling the downtown of Sopron was first brought up during the rehabilitation projects following the Second World War. The project is made up of two mutually reinforcing elements: the Castle Wall Walking Path directly encircling the city walls and the "detour" that goes around the eastern and northern ends, expanding Várkerület Boulevard.

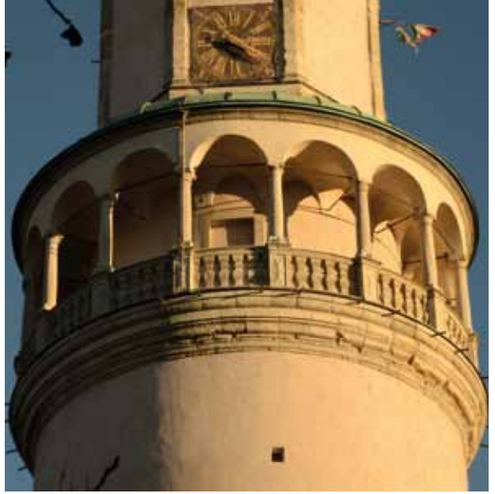
On the basis of a consistent two decade program following identical historic and town development conceptions, the walking path that was completed in 2014 not only presents the extraordinarily valuable medieval town wall, but also provides new routes and rest areas for city residents and visitors. Its development occurred through numerous small interventions with carefully designed contemporary details.

Várkerület Boulevard is a shopping street that has developed since the 18th century on the site of the former moat surrounding the downtown, and is comprised of a series of spaces related to the town wall. Its path follows the line of buildings attached to the wall, and their plastered facades define the inner street front of the boulevard. This area that had been turned into a transportation corridor by parallel bushes and retaining walls during the 20th century regained its unified single-level paving and again became an urban space. Bike paths, green spaces and pedestrian zones were developed in place of areas that had recently been entirely paved service roads and parking lots, allowing it to regain its character as a shopping street and creating the opportunity for the downtown's more active use while ensuring the views of the historic buildings surrounding these spaces. The revitalization of this public space included not only the renovation of the vegetation and the paving, but also the rehabilitation of the streetscape and shop fronts.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Várfalsétány – Harsányiné Vladás Ágnes, Szűcs Endre, Fekete Szilárd
Várkerület – Hetedik Műterem – Szabó Levente
Mária-szobor restaurálása / Restoration:
Sütő József
Kivitelező / Contractor:
Vemévszer Építő- és Szerelőipari Kft., Szűcs István ügyvezető igazgató
Koordinátor / Coordinator:
Soproni Városfejlesztési Kft. Kelemen Imre, Bors Péter
Építtető / Owner:
Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Veöreös András, Tárkányi Sándor

2016

VISEGRÁD, VÁROSKÖZPONT

VISEGRÁD, CMC CENTER

A városi vezetés pályázati megbízás során, meglévő épületeinek felhasználásával és korszerűsítésével kívánta megoldani a központ fejlesztését. A város léptékéhez igazodó, a korábbi épületek és közterületek felújítását, bővítését tartalmazó rehabilitációs program valósult meg.

Korszerűsítették – a már néhány éve felújított plébániatemplom és a szintén helyreállítás alatt lévő plébánia közelében álló – egészségházat, visszaállítva korábbi nyílászáróit és a tornác faragott díszeit. Az épület gépészetének modernizálásával együtt megtörtént akadálymentesítése is.

Udvara folytatásaként, a mélyebb füves közterületen felépült a faszerkezetű rendezvénypavilon, amely lehatárolja az udvart, de nyitott tere egyúttal összeköttetést teremt a főutca és a Duna-part közt is. A környező közterületek új díszburkolatot kaptak, az egészségház udvarán a korábbi ásatásokból ismert középkori épület alaprajzát is láthatóvá tették. Az együttes gyöngyszeme, a régi hangulatot idéző, díszesen faragott pavilon felújítása különleges értékkel gazdagította a városközpontot. Az épületek jó arányú közösségi teret hoztak létre, amely rendezvények, piacok számára is kiválóan alkalmas.

A program további fontos eleme a jelentős bővítéssel megújított városháza volt. Az épület már hosszú ideje sem belső kialakításában, sem pedig műszaki állapota miatt nem felelt meg az ismét várossá nyilvánított település igazgatási funkcióinak betöltésére. A városháza az udvar felé jelentősen kibővült, belseje is korszerűsödött, de felújított külseje megtartotta homlokzatát, utcaképi szerepét.

The municipal administration of Visegrád wanted to resolve the development of the town center through the utilization and modernization of the existing buildings within the framework of a competitive bidding process. A rehabilitation program conforming to the scale of the city was implemented through the renovation and expansion of the earlier buildings and public spaces. They modernized the Health Center – which stands near the parish church that was renovated a few years earlier and the parish priest's house that is currently being renovated – restoring its earlier fenestration and the carved ornaments on its porch. The building was made accessible along with the modernization of its utilities.

As a continuation of its courtyard, further back in the grass-covered public space a wood-framed events pavilion was erected, which closes off the courtyard, but its open space also creates a link between the main street and the bank of the Danube. The surrounding public spaces received new decorative pavement, and the ground plan of a medieval building known from earlier excavations in the courtyard of the Health Center was made visible. The renovation of the gem of the ensemble, the decoratively carved pavilion that recalls the atmosphere of bygone days, enriched the complex with its special character. The buildings create a well-proportioned public space that is outstandingly suited for events and markets.

Another important element of the project was the renovation of the Town Hall building, including a significant addition. For a long time the building had not met in either its interior design or its technical condition the needs for the administrative functions of the town, which recently was re-awarded the rank of a city. The building was significantly expanded towards the courtyard and its interior was modernized, but its renovated exterior has maintained its façade and its place in the streetscape.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Kovács-Andor Krisztián, Tamás Anna Mária (egészségház és rendezvény pavilon; A+ Stúdió); Bártfai Tamás (városháza); közterületek: Balogh Péter István (S 73)
Kivitelező / Contractor:
Kőművészet Kft., „Jánosik és Társai" Build Kft. és Halastó Camping Kft.
Műszaki ellenőr / Technical inspector:
Lévai László
Építtető / Owner:
Visegrád Város Önkormányzata
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Klaniczay Péter

Az ICOMOS
(International Council on Monuments and Sites)

Az ICOMOS-t (Műemlékek és Műemlékhelyszínek Nemzetközi Tanácsa) egy évvel a Műemlékek és Műemléki Együttesek Konzerválásáról és Restaurálásáról szóló Karta, ismertebb nevén a Velencei Karta elfogadása után, 1965-ben Varsóban alapították meg. Jelenleg mintegy 120 Nemzeti Bizottságában összesen több mint 9000 tagja van a szervezetnek. A franciaországi (Charenton-le Pont, Párizs mellett) székhelyű nemzetközi, független civil szakmai szervezet hivatása a műemlékvédelemmel kapcsolatos elméleti, módszertani és tudományos technológiai kérdések naprakészen tartása, a tapasztalatok és a „jó gyakorlatok" ismertté tétele a műemlékek és építészeti együttesek megőrzésének, méltó és fenntartható használatának az elősegítésére.

Az ICOMOS meghatározó szerepet játszik a világ műemlékvédelmében; a kulturális örökségi javak vonatkozásában az UNESCO Világörökség Bizottságának az 1972-es Egyezmény szerinti hivatalos tanácsadó-szakértő szervezete. A nemzetközi fórumon is tevékenyen dolgozó tagjaik saját országukban nemzeti bizottságokba szerveződnek, illetve az ICOMOS nemzetközi tudományos szakbizottságában tevékenykednek. Feladatuk: részvétel a közös munkában, országuk műemlékvédelmi elveinek és gyakorlatának képviselete, hazájuk műemlékvédelmi gyakorlatának megismertetése a világ szakemberei előtt, az ICOMOS nemzetközi műhelyeiben kidolgozott/elfogadott műemlékvédelmi irányelvek megismertetése a saját országban. Céljainak elérése érdekében elsőrendű feladatának tartja az ismeretterjesztést, a szakértői tevékenységet, publikációk megjelentetését, szakmai állásfoglalások megfogalmazását és végrehajtásuk elősegítését.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának tagjai a magyar műemlékvédelem, kulturális örökségvédelem meghatározó szakemberei. Építészek, régészek, művészettörténészek, tájépítészek, restaurátorok, történészek, vegyészek, geológusok, statikusok és a műemlékvédelemhez kapcsolódó minden más szakág elkötelezett képviselői vesznek részt a munkában. A Magyar Nemzeti Bizottság is létrehozta azokat a nemzetközi tudományos szakbizottságokhoz kapcsolódó szakmai bizottságait, amelyeket hazánk műemlékvédelmi sajátosságai megkívánnak. Az ICOMOS MNB 2011-ben jelentette meg a Karták Könyve (az első összefoglaló mű, amely tartalmazza az addig ismert összes, a műemlékvédelemmel kapcsolatos nemzetközi karta, ajánlás, törvény szövegét) második kiadását, és több más, hézagpótló jelentőségű szakmai kiadványt. A lassan fél évszáda minden évben megrendezésre kerülő Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem az ICOMOS MNB által működtetett, akkreditált nemzetközi szakmai továbbképzési fórum. Ugyancsak jelentős, az ICOMOS MNB által jegyzett kétévenkénti szakmai rendezvény a Békési Népi Építészeti Tanácskozás; továbbá meghatározó szerepet vállal a Műemléki Világnap (április 18.) és az Országos Műemléki Konferencia rendezvények szervezésében.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság sajátos célja, hogy a magyar műemlékvédelem is elfoglalhassa a hazai kultúrában az őt megillető helyet. Ennek érdekében az ismeretterjesztés, a szakértés, a publikációk, a megfelelő állásfoglalások kialakítása egyre nagyobb szerepet kapnak a szervezet életében. Az egész világon érzékelhető változások kihívásai közepette itthon is egyre fontosabbá válik értékeink szakszerű védelme, fenntartható és fenntartó megőrzése.

ICOMOS
(International Council on Monuments and Sites)

ICOMOS (the International Council on Monuments and Sites) was established in Warsaw in 1965, one year after the signing of the International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites, better known as the Venice Charter. Currently the organization has more than 9,000 members in about 130 National Committees. The mission of this independent international professional civic organization based in France (Charenton-le-Pont, near Paris) is to keep the issues connected to the principles, methodology and scientific techniques related to historic preservation up-to-date and to disseminate experience and "good practice" in the preservation and proper, sustainable use of historic properties and architectural ensembles.

ICOMOS plays a crucial role in historic preservation throughout the world, and according to the 1972 Convention it is an official expert advisory body to the UNESCO World Heritage Committee in relation to cultural heritage sites. Its members, who also actively work in international forums, organize themselves into national committees in their own countries as well as performing tasks in ICOMOS international scientific committees. Their activities include participating in joint work, representing the principles and practices of historic preservation in their own countries, informing professionals around the world about their domestic historic preservation practices and familiarizing their countries with the historic preservation principles elaborated and adopted in the ICOMOS international workshops. To achieve their goals the dissemination of knowledge is considered a primary duty, including the distribution of publications on professional activities, the drafting of professional policies and the promotion of the implementation of these policies.

The members of the Hungarian National Committee of ICOMOS are the leading experts in historic and cultural heritage preservation in Hungary. Architects, archeologists, art historians, landscape architects, experts in restoration, historians, chemists, geologists, structural engineers and dedicated representatives of every other field related to historic preservation participate in its work. The Hungarian National Committee has also established professional committees related to the international scientific committees in accordance with what is called for due to the characteristics of domestic historic preservation. The Hungarian National Committee of ICOMOS published the second edition of the Book of Charters (the first comprehensive work that includes the text of all of the international charters, recommendations and laws related to historic preservation known to this point) in 2011, as well as having issued numerous other professional publications that cover essential issues. The András Román Historic Preservation Summer University that has been organized every year for nearly the last half century is an accredited professional continuing education forum operated by the Hungarian National Committee of ICOMOS. Also significant is the biannual professional event, the Békés Vernacular Architecture Conference endorsed by the Hungarian National Committee of ICOMOS. The Committee also plays a crucial role in the organization of the International Day for Monuments and Sites (April 18th) and the National Historic Preservation Conference.

The specific objective of the Hungarian National Committee of ICOMOS is for Hungarian historic preservation to occupy its proper place in the culture of our country. In this interest, the dissemination of knowledge, expertise and publications and the development of suitable policies are playing an ever greater role in the life of the organization. In the midst of the challenges due to changes perceptible throughout the world, the sustainable and continuing professional protection and preservation of our valued sites is becoming ever more important here in Hungary as well.

